

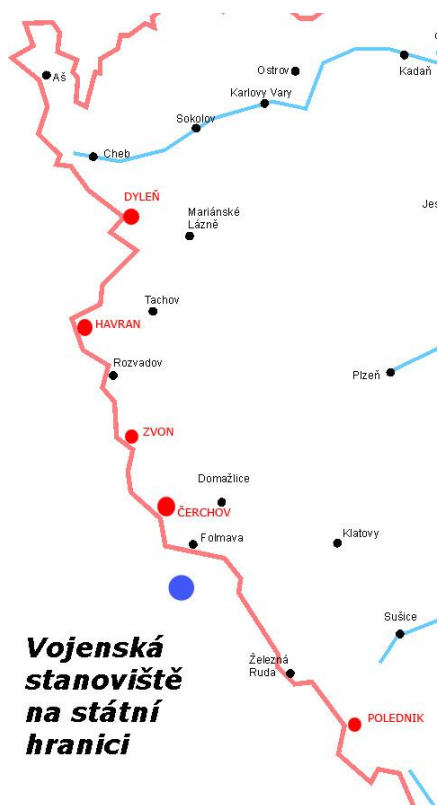
Výhled z tohoto stanoviště je impozantní – za dobrého počasí jsou vidět komíny plzeňské teplárny!

I z tohoto důvodu fungoval jako systém včasné výstrahy NATO. (Spolu s kasárnami v Kötztgingu s 230 muži).

Stanoviště patřilo pod správu americké ASA, německý Bundeswehr zahájil službu po americké iniciativě v roce 1961 instalací průzkumných přístrojů na stanovišti.

Vojenské věže na východním vrcholu hřebene

Hohen Bogen

(1079 m.n.m v kraji Cham, téměř proti českému stanovišti [Čerchov](#))

Pod tímto názvem bylo stanoviště obecně známé na české straně, ačkoli to není tak úplně pravda. Jedná se totiž o název celého, relativně krátkého pohoří a stanoviště se nachází na 2 jeho vrcholech.

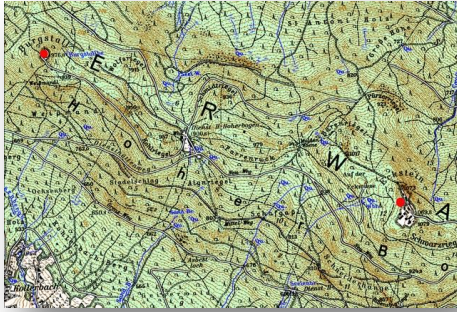
(Jsem si vědom tohoto zjednodušení, ale vzhledem k „zavedení“ tohoto pojmu ho budu používat i dále. Americké, francouzské a německé síly používaly buď krycí názvy, popř. ve vzpomínkách pamětníků naleznete označení pomocí Eckstein nebo Schwarzriegel, resp. Rimbach).

Celé pohoří blízko české hranice je relativně krátké (asi 7 km), najdeme ho cca 12 km od hraničního přechodu Svatá Kateřina v oblasti Bavorského lesa. Nejvýraznější vrcholy jsou: **Ahornriegel** (1050 m.n.m), **Eckstein** (1073 m.n.m.), **Schwarzriegel** (1079m.n.m), **Bärenriegel** (1017m.n.m) a **Burgstall** (976 m.n.m).

Na Ecksteinu a Schwarzriegelu se nachází radarová věž NATO a německé Luftwaffe, na Burgstallu vysílač UKV (díky těmto objektům je masív Hoher Bogenu dobře viditelný z mnohých míst na území ČR).

Na Ahornriegel vede dvousedačková lanovka s mezistanicí. Na mezistanici je nástup na 720 metrů dlouhou letní sáňkařskou dráhu. V zimním období je tato oblast vyhledávána lyžaři, pro své kvalitní sjezdové tratě.

Pohoří Hoher Bogen

Díky dvěma výrazným orientačním bodům – rozhlasovému vysílači na Burgstallu a elektronickým anténním věžím na Ecksteinu by nemělo dojít k žádnému matení pojmů, přesto se tak – na české straně – stává. Běžně jsou totiž obě stanoviště zaměňována, přestože nemají nic společného.

(Po kliknutí na mapu se vám zobrazí ve velkém měřítku. [Čerchov](#) je – řečeno vojenskou mluvou – na 10-11 hodinách...)

Monitorování stanoviště z české strany¹

Dlouhodobě instalované stanoviště americké armády bylo samozřejmě známo i naší zpravodajské službě:

...Těž se cvičilo vysazování skupin hloubkového průzkumu v noci na plochy poblíž státní hranice. (Staří parašutisté vzpomínají na vysazení např. u Folmavy – Všeruby, kde se zajímali o americkou vysílačku Junik na blízkém kopci Hoher Bogen)...

¹ Viz článek „Vrtulníky nad železnou oponou“ z webu Vrtulnik.cz

V létě 1957 manévry velkých částí československé a sovětské armády² zneklidnily velení NATO, protože se odehrávaly poblíž 25 kilometrového pásma v říčním údolí mezi dvěma horskými pásmi na rozhraní německé spolkové země Bavorska a (tehdejšího) Československa, vytipovaného pro případnou invazi Varšavské smlouvy přes německé území.

Taková významná vojenská aktivita znamenala vyslání ASA (Army Security Agency) jednotek k hranici. V případě krátkých cvičení (jako bylo i toto) však většinou přišly ASA jednotky pozdě, protože cvičení mezitím skončilo.

Protože velká vojenská cvičení se na obou stranách pravidelně opakovala, připravila americká strana na jaře 1958 plány pro postižení tohoto cvičení.

Podél celé hranice bylo hledáno místo, ze kterého by se dala situace kontrolovat a Hoher Bogen se svými 2 vrcholy se zdál být vyhovující – východnější Eckstein se stal místem pro umístění vojenských jednotek, nejdříve pouze dočasně (po dobu cvičení), později s trvalou přítomností. Nejbližším přístupným místem se stává asi 4 km vzdálený Rimbach.

Eckstein byl vybrán pro jasnou rádiovou viditelnost východním směrem s převýšením asi 400 metrů. Hned v roce 1958 tam po zpevněné cestě vyrážely ASA jednotky asi 4-5 týdnů před cvičením na české straně a odjížděly asi 2 týdny po jeho skončení.

Tento způsob postihování cvičení protivníka dočasnou (asi 3měsíční) přítomností mobilních jednotek trval v rozmezí let 1958 až 1966.

Z výsledků pobytu amerických jednotek v okolí Rimbachu se však ukázalo, že je tam docela dobře možné (a výhodné) pobývat celoročně. Někdy na přelomu let 1966 až 1967 se Eckstein stává místem pobytu USASA FS Herzo, známého jako „Oddělení K“. ("Detachment K").

Det K zpočátku plnil taktické úkoly a i rozmístění techniky připomínalo spíše parkoviště než regulérní zpravodajské stanoviště.

² Připomínám, že až do roku 1968 nebyla sovětská vojenská přítomnost na území Československé (socialistické) republiky trvalá, vojska na cvičení vždy přijížděla a poté odjížděla, takže pro druhou stranu to mohlo budít zdání možné přípravy agrese, pokud cvičení probíhalo poblíž hranice.

Na horní fotografii znovu ukazují, jak vypadá pohled z české strany. Tak ho můžete vidět za slušné viditelnosti například z vrcholu Čerchova nebo při cestě po signálce z rotu PS pod Čerchovem na PS rotu Bystřice. V jednom místě jsou vykáceny stromy kvůli 22kV elektrickému vedení a naskýtá se vám takový pohled.

Z české strany VPRAVO je civilní vysílač Burgstall, VLEVO vojenské systémy Ecksteinu.

Počátek nasazení amerických zpravodajských služeb v šedesátých letech v německém pohraničí – pohled shora do Československa

V roce 1967 byl komplex založen převážně na Quonset Hut³ barácích s okolo postavenými automobilovými přívěsy různého typu s vyjmutými koly. Celé stanoviště bylo dvojitě oplocené o velikosti přibližně 100x30 metrů, asi 50 metrů od okraje útesu.

Léto je zde velkolepé, teploty v této výšce poměrně nízké i v horkých dnech. V noci lze spatřit světla Plzně a Prahy.

---

³ „Quonset Hut“ je způsob rychlého ubytování lidských sil v nepříznivých podmínkách. Bližší podrobnosti si můžete přečíst třeba [tady](#), [tady](#) nebo [tady](#).

Eckstein ve světovém dění

ASA stanoviště se nepodílelo přímo na bojových operacích, přesto minimálně ve dvou případech mohlo podat doplňkové informace ke světovému dění.

Nejvýznamnější doba pro Eckstein bylo tzv. pražské jaro roce 1968, kdy česká reforma, zvaná „komunismus s lidskou tvář“, byla v srpnu 1968 ukončena zásahem pěti armád Varšavské smlouvy. Tehdejší situace byla nepřehledná a jedna z možností byla i plná vzpoura československé armády. Tato situace byla pečlivě monitorována, protože nikdo nevěděl, jak a v co se vyvine.

Druhý okamžik přišel v září 1973, kdy egyptská vojska překročila Nil a začala válka Yom Kippur. Jakkoli je hranice, rozdělující Československo a Německo od Sinaje daleko, sloužilo stanoviště pro postihování přidružených letů. Sovětský svaz si v této době nepřál tuto arabskou válku, rozhodně se v ní nechtěl osobně angažovat, ale plnil smluvní dodávky Arabům formou pomoci cestou Varšavské smlouvy. Jako centrální přepravní bod a skladiště byla určena Praha. Lety a rádiový provoz kolem ní byly důsledně monitorovány.

Záhy však měli američtí vojáci poznat i odvrácenou stranu počasí v tomto pohoří. V zimě to bylo totiž jedno z nejchladnějších míst, na kterých sloužily v Německu jednotky ASA – větry s běžnou rychlostí 100 – 120 kilometrů za hodinu, sněhová pokrývka 180 až 240 centimetrů, tající až v květnu, navíc slunečné světlo během zimních měsíců bylo poměrně vzácné, většinu zimy bylo nahoře zamračeno – pro vojáky bylo deprimující být až 60 dní bez slunečního dne.

Podobně obtížné to bylo i s tekoucí vodou – až do roku 1975 nebyla a na pití, vaření i praní musela být vyvážena.

V roce 1972 byl personál základny Herzo přesunut do Augsburgu. Z hlediska organizace stanoviště se však moc nezměnilo – přívěsy byly stále postaveny kolem přístřešků Quonset Hut, pouze byly dodělány propojovací chodby, což dovolilo osádkám opustit stanoviště v přívěsech, aniž by se vojáci museli do chladného počasí oblékat.

Toto bylo standardem až do roku 1974, kdy se americkému velení zdálo, že je třeba omezit „plýtvání“ extra plateb na ASA vojáky. Rozhodlo poslat vojáky zpět a vybudovat mikrovláknovou věž se vzdáleným řízením antén na vrcholu.

Zajatý personál Ecksteinu

Není známa jakákoli oběť v důsledku zpravodajských aktivit na Hoher Bogenu, přesto mají umístěnu pamětní větičku („Na paměť lidí Det K, kteří žili a bojovali za svobodu“) na jednom z betonových výstupků.

Tato věta se nejspíše týká případu zajatého Freda Ridera, který se - podle ústní legendy - opil a rozhodnul se, že chce vidět českou hranici. Vzal si taxi a přeskočil do „země nikoho“ mezi oběma hranicemi. Německá pohraniční policie nezasáhla, čeští pohraničníci „zajali“ a stáhli opilého Freda na českou stranu.

Stejně jako na druhé straně hranice, jedná se v případě příslušníka zpravodajské služby vždy o velmi výrazný incident, kdy je nutno posuzovat, jestli šlo z jeho strany o úmysl a hlavně, jaká informace mohla být prozrazena druhé straně.

Fred byl proto po svém navrácení (byl vyměněn o 3 měsíce později za 3 protějšky z druhé strany) vzat na dlouhou „rozpravu“ do Washingtonu DC a až do konce svého závazku konal pouze strážní službu ve Fort Meade.

Francouzský Alcatel a civilní německé firmy byly osloveny za účelem postavení mikrovlnné věže a kasáren pro personál. Součástí stanoviště byly i dvě obrovské nádrže po 10 000 galonech⁴ - jedna pro vodu a druhá pro naftu pro motory a na topení. Byl vybudován i septik. Projekt, známý dále jako "LaFaire Viète" byl použit i na jiných stanovištích.

Od prosince 1974 byla velká část personálu v Augsburgu. Po odstranění chyb a závad na stanovišti, byli od počátku roku 1975 přítomni nahoře pouze technici, vykonávající i funkce ostrahy. Tento způsob práce trval 18 let, až do zrušení v roce 1993.

ASA jednotka měla personálně 102 lidí (rok 1973), rozdělených do 4 pracovních skupin, pracujících ve střídavých 12hodinových směnách.

Stanovišti veleli dva důstojníci ASA - velitel a operační důstojník (major a kapitán nebo dva kapitáni), zbytek 100 lidí byli poddůstojníci. Složka vojenského letectva USA čítala v roce 1973 asi 65 lidí, spolu s 6 dětmi a několika manželkami měla americká posádka v té době celkem asi 220 lidí. Po dobu působení základny na Ecksteinu se zde vystřídal asi 2900 vojáků.

⁴ Galon - americká jednotka pro objem rovná 3,78541 litru, britská jednotka pro objem rovná 4,54609 litru

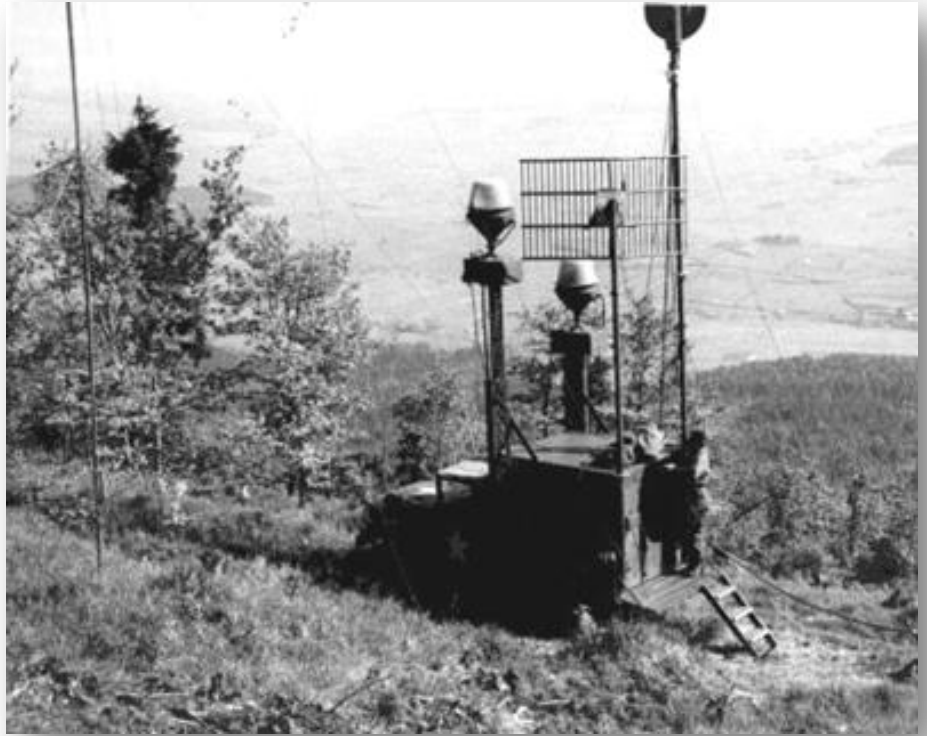

Pohoří Hoher Bogen od Folmavy

Na Ecksteinu však nepůsobily pouze americké, ale i německé a francouzské zpravodajské orgány.

Němci měli stejné umístění jako Det K, ale v roce 1967 si postavili 16patrovou, 75 metrů vysokou věž (s anténami v koruně věže). Bundeswehr a vojenské letectvo mělo jednotky mimo stanoviště a střídalo se ve 24hod směnách. Měli tam vybudován prostor pro odpočinek, jídelnu a další zařízení. Střídání směn probíhalo v 16 hodin.

Francouzské vojenské letectvo mělo zapečetěnou separaci uvnitř německé části. O bezpečnost celé této části se starala německá strana, požadavek francouzské strany zněl na ubytování všech vojáků v kasárnách ve Furth i. Wald.

Německá věž byla vybudována a obsazena jednotkami Fernmelderegimentu 72 z Feuchtwangenu.

Kötzting zůstal odloučeným domovem pro Fernmeldesektor F. Kasárna v Kötztingu byla postavena v roce 1965, pravidelná služba na stanovišti Hoher Bogen od 3. července 1967 na 75 metrů vysoké věži. Od tohoto dne byly postihovány veškeré vojenské provozy a elektromagnetické záření, pocházející z ČSSR.

První velkou zátěžovou zkouškou stanoviště byl konec „Pražského jara“ v roce 1968. Obsazení ČSSR vojsky Varšavské smlouvy bylo pro osádku stanoviště velmi malým překvapením. Pečlivě monitorovali celý průběh operace DUNAJ – okupace ČSSR vojsky Varšavské smlouvy. Po roce 1968 zaznamenávali i zvyšující se ruskou vojenskou přítomnost.

---

2. díl popisu stanoviště Hoher Bogen

TITLE:

Železná opona jako bojiště elektronické války

Práce je nedílnou součástí webu
<http://www.iron-curtain.info>

AUTHOR:

© 1999 – 2006 ing. Václav ILČÍK

**CONTENT LANGUAGE:
COPYRIGHT:**

Czech (cz)
Zapomenutá elektronická válka v okolí železné opony

DESCRIPTION:

Rádiový a radiotechnický průzkum na železné oponě i za ní

KEYWORDS cz:

železná opona, státní hranice, PS, Pohraniční stráž, signálka, vojenské věže, vidové hlásky, pátrače, historie železné opony, budování železné opony, ochrana státní hranice, ostnatý drát, Čerchov, Dyleň, Rozsocha, Tišina, Havran, Zvon, Poledník, Kříženeč, Šumava, Tišina, Český les, Hazlov, Lesná, Milíře, zámek Zbiroh, četnické letecké hlídky, průzkumná stanoviště, SIGINT, ELOKA, Ramona, Tamara, Kopáč, Věra, KRTP, KRTP-86, KRTP-91, KRTP-81, Borap, Kolčuga, SDR, PLSS, ERA, HTT Tesla Pardubice, pasivní radar, radiolokace, tichá spolupráce, život za dráty, pozemní průzkumná stanoviště, vrtulníky na hranici, SR-71, Mig-25, zpravodajská správa, studená válka, OSH, EZOH, útky, dezerce, ostnatý drát, odposlech, greenway, incidenty, elektronický boj, REB, TDOA, časově hyperbolická metoda

KEYWORDS en:

iron curtain, border, barbed fence, behind the iron curtain, iron border, 2ACR, passive radar, LAPAS, PLSS, ELINT, SIGINT, iron curtain history, lost border, iron curtain road, cold war, bicycle greenway, KRTP, Vera, Tamara, Trash Bin, Trash Can, Ramona, Soft Ball, Borap, PRP-1, Kopac, ECCM, TDOA, reconnaissance, COMMUNICATIONS INTELLIGENCE, COMINT, NO MEN'S LAND, Commie Horde, Mi-24 Hind, White Elephant

KEYWORDS de:

eloka, turm, funk, grenze, Mfs, Schneeberg, Elektronische Kampfführung, Peil, Peilbasis, Elektronische Unterstützungsmaßnahmen, LAPAS, Elektronische Gegenmaßnahmen, Elektronische Schutzmaßnahmen, horchdienst, Hoher Bogen, Grosser Arber, Grosser Kornberg, Grosser Osser, Fernmeldesektor, Fernmeldeskorturm, Grossen Kornberg, Grossenbrode,

PHRASE cz:

Jak bojoval Západ s Východem na frontě elektronické války. Státem podporovaná špionáž území potenciálního protivníka. Život v okolí železné opony. Neprostupná státní hranice, hlídané Pohraniční stráží. Železná opona – stavba, historie, použití. Systém střežení státní hranice. Vojenské síly a prostředky, dislokované v bezprostředním okolí železné opony. Pohraniční stráž. Lehký obrněný pluk. Průzkumné jednotky. Útvary zvláštního určení ZU. Obrněná brigáda. Jednotky REB. Stacionární stanoviště. Hlášky. Signálový průzkum. Technika rádiového a radiotechnického průzkumu. Monitorovací přijímače. Vrtulníky na železné oponě. Průzkumná letadla.

PHRASE en:

Iron curtain project. SIGINT, COMINT, ELINT, RADINT, OSINT, ACINT, EPM, ECCM. MASINT, Redcatchers. Radio Intelligence.

Tento text vznikal približne v průběhu 7 let. Jestliže máte pocit, že jsou tam faktické chyby, neváhejte mne kontaktovat – nikdo není neomylný.

Autor nikdy nebyl členem žádné politické strany a jeho práce nemá být oslavou komunistické strany, dřívějšího politického zřízení či železné opony jako takové.

Reálie odpovídají době přibližně od poloviny osmdesátých let do konce železné opony.

Všechny materiály pochází z veřejně dostupných zdrojů a jsou – pokud možno – citovány. V některých případech se mi nepodařilo autora vypátrat, resp. nereagoval na moje žádosti.

Autor

